

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Urtos/1/2021
Identifikačné číslo spisu: 6019010009
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6019010009.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Petra Paludu v trestnej veci odsúdeného B. R. na neverejnom zasadnutí konanom 27. apríla 2021 v Bratislave prejednal sťažnosť odsúdeného B. R. podanú proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 4Ntc/5/2019, z 11. marca 2021 a takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, sťažnosť odsúdeného B. R. z a m i e t a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením, sp. zn. 4Ntc/5/2019, z 11. marca 2021 podľa § 66 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii, zamietol návrh odsúdeného B. R. na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený:

rozsudkom Okresného súdu Plzeň - mesto, sp. zn. 1T/34/2017, zo 17. októbra 2017, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Plzni, sp. zn. 6To/529/2017, z 26. marca 2018, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 4Ntc/5/2019-51, zo 16. mája 2019, právoplatným 20. júna 2019, bol uznaný za vinného v bodoch 1.) až 3.) z pokračovacieho prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 353 ods. 1, ods. 2 písm. b) českého Trestného zákoníka a v bode 1.) tiež z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 178 ods. 1, ods. 2 českého Trestného zákoníka, vo výmere 1 rok so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia;

rozsudkom Krajského súdu v Plzni, sp. zn. 3T/3/2016, z 22. júna 2016, v spojení s rozsudkom Vrchného súdu v Prahe, sp. zn. 2To/73/2016, zo 6. októbra 2016, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 4Ntc/5/2019-56, zo 16. mája 2019, právoplatným 20. júna 2019, bol uznaný za vinného v bode 1.) z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu pohlavného zneužitia podľa § 187 ods. 1, ods. 2 českého Trestného zákoníka, v bode 2.) z pokračovacieho zločinu vydierania podľa § 175 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. e) českého Trestného zákoníka a v bode 3.) za obzvlášť závažný zločin znásilnenia podľa § 185 ods. 1, ods. 3 písm. a)

českého Trestného zákoníka, vo výmere 6 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil v podstate tak, že:

„Podľa zistení krajského súdu je ďalší výkon trestu odňatia slobody odsúdeným potrebný, a to predovšetkým z toho dôvodu, aby bol naplnený reálny predpoklad, že v budúcnosti povedie riadny život. Okolnosťou, na ktorú je totiž okrem iného potrebné prihliadať pri rozhodovaní o podmienечnom prepustení v zmysle vyššie uvedeného, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného, vrátane jeho trestnej činnosti. Z odpisu registra trestov odsúdeného vyplýva, že bol doposiaľ 4 krát súdne trestaný, a to za rôznorodú trestnú činnosť. V dvoch prípadoch sa osvedčil a hľadá sa na neho, akoby nebol odsúdený, uvedená skutočnosť však nebráni krajskému súdu, aby na tieto odsúdenia prihliadal, a to pokiaľ ide o hodnotenie osoby a jeho sklonom k páchaniu trestnej činnosti. Doposiaľ uložené tresty sa u neho evidentne minuli účinkom a nechal si z nich žiadne ponaučenie, keďže s odstupom času doposiaľ vždy pokračoval v páchaní ďalšej trestnej činnosti. Aj v zmysle záverov hodnotenia sa resocializačná prognóza odsúdeného vzhľadom na vysoké riziko sociálneho zlyhania javí ako nepriaznivá, a to z dôvodu, že pred nástupom do výkonu trestu opakovane páchal trestnú činnosť a aktuálne vykonáva trest odňatia slobody za závažnú trestnú činnosť. Nezanedbateľnou je tiež skutočnosť, že trest vykonáva v ústave na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd pritom zdôrazňuje, že na podmienечné prepustenie z výkonu trestu neexistuje „právny nárok“ a jeho zmyslom nie je to, aby za dobré správanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu bol odsúdený automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu, bez zreteľa na to, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je totiž na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom na všetky okolnosti, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život, a že tu nie je pre spoločnosť príliš vysoké riziko recidívy. S poukazom na uvedené skutočnosti preto krajský súd dospel k záveru, že odsúdený počas výkonu trestu čiastočne preukázal potrebné polepšenie avšak v súčasnosti nie je možné vysloviť predpoklad, že by v prípade podmienечného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody viedol riadny život a nepokračoval v trestnej činnosti. Z uvedených dôvodov súd návrh odsúdeného zamietol“.

Proti uzneseniu krajského súdu podal priamo do zápisnice o verejnom zasadnutí sťažnosť odsúdený (č. l. 146 spisu) v znení jej písomného doplnenia z 29. marca 2021 (č. l. 157 spisu). Svoju sťažnosť odôvodnil v podstate tak, že súd nechal do úvahy to, že je prvýkrát vo výkone trestu odňatia slobody a celých päť rokov nebol „kazanský“ trestaný. Odsúdený vždy dodržiaval správanie a hygienu, a preto si myslí, že by mal dostať šancu na riadny a slušný život a verí, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodne správne.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť odsúdeného B. R. nie je dôvodná s poukazom na nasledovné:

Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona, súd môže odsúdeného podmienечne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienечného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienечného trestu odňatia slobody,

b) a ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienечného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienечného trestu odňatia slobody.

c) ak ide o osobu odsúdenú za zločin, ktorá nebola pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody po výkone polovice uloženého nepodmienечného trestu odňatia slobody alebo

rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody; súd zároveň nariadi kontrolu technickými prostriedkami.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienečnom prepustení súd prihliadne aj na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Najvyšší súd ďalej poznamenáva, že z hľadiska posúdenia dotknutého trestného činu ako zločinu vo vzťahu k podmienke výkonu určitej časti trestu pri podmienečnom prepustení (§ 66, § 67 Trestného zákona) je rozhodujúca právna kvalifikácia podľa cudzieho rozhodnutia (a týmto rozhodnutím kvalifikačne použitého zákona iného štátu), ktoré bolo uznané príslušným súdom Slovenskej republiky, a to z hľadiska kritérií uvedených v § 10 Trestného zákona a § 11 Trestného zákona (forma zavinenia a trestná sadzba trestu odňatia slobody - primerane R 13/2016).

Najvyšší súd v zhode s krajským súdom konštatuje, že u odsúdeného je splnená formálna podmienka na podmienečné prepustenie.

Pokiaľ ide o materiálne podmienky podmienečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody najvyšší súd uvádza, že podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je opodstatnené len vtedy, ak vzhľadom na všetky okolnosti, ktoré môžu mať v rámci konania o podmienečnom prepustení význam, je daný predpoklad, že odsúdený po podmienečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povedie riadny život. Okolnosťou, ktorá má v tejto súvislosti veľký význam, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného vrátane vyhodnotenia rizika jeho prípadnej recidívy.

Odsúdený nemá automaticky na podmienečné prepustenie nárok. Zákon ponecháva súdu plne na úvahu, či pri zohľadnení a zhodnotení všetkých skutočností návrhu vyhovie alebo nie. Samozrejme podmienkou je, aby svoje rozhodnutie racionálne a zrozumiteľne odôvodnil. Zmyslom podmienečného prepustenia totiž nie je to, aby za dobré chovanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol odsúdený (páchateľ) automaticky prepustený po vykonaní stanovenej doby trestu, bez zreteľa na účel trestu. Podmienečné prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom na účel trestu a na ďalšie okolnosti, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený i na slobode povedie riadny život a že neexistuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Pozitívna prognóza budúceho chovania odsúdeného je nutným predpokladom pre rozhodnutie o podmienečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Táto prognóza musí vyplývať zo zhodnotenia chovania sa odsúdeného počas výkonu trestu a čiastočne i pred jeho výkonom (predchádzajúce odsúdenia). Význam má i zistenie, aké sociálne podmienky sú vytvorené pre odsúdeného po jeho prípadnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Cieľom podmienečného prepustenia je motivovať odsúdeného, aby svojím chovaním a plnením svojich povinností vo výkone trestu preukázal polepšenie. Ak bol dosiaľ vykonanou časťou trestu už dosiahnutý účel trestu, je ďalší výkon trestu nepotrebný.

Dôležité je správne interpretovať podmienky podmienečného prepustenia uvedené v § 66 a nasl. Trestného zákona, ktoré sú dané kumulatívne.

Prvou podmienkou je vykonanie určitej vyžadovanej časti trestu. Táto je objektívne ľahko zistiteľná.

Druhou podmienkou je preukázanie polepšenia počas doterajšieho výkonu trestu. Splnenie tejto podmienky možno posudzovať až od momentu začatia výkonu trestu odňatia slobody a posudzuje sa do momentu rozhodovania o žiadosti o podmienečné prepustenie. Je nutné reflektovať celý priebeh výkonu trestu až do momentu rozhodovania o žiadosti. Nie je pritom možné abstrahovať od skutočností, že nástup do výkonu trestu odňatia slobody predstavuje výraznú zmenu v doterajšom spôsobe života odsúdeného a je potrebné, aby sa na režim výkonu trestu odňatia slobody aklimatizoval, pričom aklimatizácia, najmä v počiatočnej fáze, logicky môže spôsobovať určité problémy. Nie je možné preto mechanicky hodnotiť celý výkon trestu bez zohľadnenia plynutia času a zváženia vývoja chovania sa

odsúdeného, najmä ak je trest uložený v dlhšej výmere. Treba zdôrazniť, že Trestný zákon vyžaduje preukázanie polepšenia v momente rozhodovania o žiadosti odsúdeného. Ak teda správanie odsúdeného po nástupe do výkonu trestu vykazuje určité problematické rysy, postupom času sa však stabilizuje, nepredstavuje to vo väčšine prípadov prekážku pre konštatovanie o polepšení sa odsúdeného.

Treťou podmienkou je prognóza očakávania vedenia riadneho života. Už z povahy veci je samozrejmé, že sa jedná len o odhad, prognózu zo strany súdu smerom do budúcnosti, pričom súd musí pri svojej úvahe zohľadniť všetky aktuálne informácie, ktoré má k dispozícii pri rozhodovaní o žiadosti. Nie je teda vyžadované „stopercentné“ presvedčenie, že odsúdený nespácha v budúcnosti trestnú činnosť, jedná sa vždy len o pravdepodobnostnú úvahu. Za „vedenie riadneho života“ možno považovať určitý minimálny rámec, v ktorom spoločnosť považuje od každého občana, aby sa vyvaroval páchania trestnej činnosti či opakovaného páchania priestupkov. Vedenie riadneho života môže byť pritom zo strany rozhodujúceho súdu „poistené“ uložením probačného dohľadu spolu so stanovením určitých špecifických povinností či obmedzení. Tieto povinnosti či obmedzenia by logicky mali vychádzať z poznania charakteristík a špecifik osobnosti odsúdeného. Prognóza vedenia riadneho života býva vo väčšine prípadov konštatovaná na základe zistení, že odsúdený ma zabezpečené sociálne zázemie, zamestnanie, udržiaval kontakt s rodinou. Zohľadňuje sa samozrejme i trestná minulosť odsúdeného, závažnosť aktuálneho odsúdenia a tiež počet jeho prípadných podmienených prepustení v minulosti. Samotný faktor trestnej minulosti a závažnosť aktuálneho trestného činu odsúdeného je preto dôležitým, pri prognóze očakávania vedenia riadneho života, táto prognóza však nemôže byť založená výlučne a len na jeho trestnej minulosti. Ani trestnú minulosť teda nemožno hodnotiť mechanicky, bez previazanosti na aktuálne správanie a charakteristiky odsúdeného, i keď samozrejme zhodnotiť ju treba, a to vrátane už prípadne zahladených odsúdení. V prípade predchádzajúcich odsúdení je potrebné zohľadniť, aký bol medzi nimi časový odstup a aká bola ich závažnosť (či gradovala atď.).

Vo vzťahu k odsúdenému možno poznamenať, že každý si v živote zaslúži dostať šancu na nápravu chyby (chýb), ktorej sa dopustil a na preukázanie, že jeho zlyhanie bolo ojedinelé a už sa nebude opakovať. Z predchádzajúceho spôsobu života odsúdeného B. R. možno vyvodiť, že jeho sklony k porušovaniu zákona a k páchaniu trestnej činnosti nateraz prevažovali nad ochotou žiť riadny a slušný život s tým, že pravidlá normálneho spoluzitia je schopný rešpektovať len pod dozorom.

Je nesporné, že odsúdený počas aktuálneho výkonu trestu odňatia slobodu vyvinul snahu a začal preukazovať polepšenie, o čom svedčia disciplinárne odmeny. Túto skutočnosť je potrebné pozitívne oceniť, sama osebe však nestačí na konštatovanie predpokladu, že na slobode povedie riadny život. Je potrebné uviesť, že pri prognózovaní splnenia tejto podmienky je potrebné vždy zhodnotiť osobu odsúdeného a celý jeho doterajší život, vrátane jeho správania pred spáchaním trestného činu, správania, ktoré viedlo k jeho spáchaniu ako aj správania vo výkone trestu odňatia slobody. Tieto okolnosti pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale je nutné ich posudzovať vo vzájomných súvislostiach. Len tak je totiž možné spoľahlivo posúdiť, či aktuálne správanie sa odsúdeného a plnenie jeho povinností vo výkone trestu odňatia slobody nie je len vonkajším prejavom jeho prispôsobenia sa prostrediu ústavu na výkon trestu, ale je výrazom skutočných zmien jeho osobnosti odôvodňujúcich nádej, že v budúcnosti povedie riadny život.

Ako už uviedol krajský súd, odsúdený sa v minulosti dopustil trestnej činnosti, za ktorú mu boli uložené podmienené tresty. Napriek uvedenému sa však následne v Českej republike dopustil ďalšej, závažnejšej trestnej činnosti. I keď sa v prípadoch podmienených odsúdení na neho hľadí, akoby odsúdený nebol, môže súd i na tieto zahladené odsúdenia prihliadnuť pri úvahe o schopnosti vedenia riadneho života v budúcnosti.

V jeho prípade riziko recidívy - opätovného zlyhania, ak by bol podmienenčne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, výrazne prevažuje nad ochotou najvyššieho súdu uveriť, že bude samostatne schopný viesť riadny život. Na podporu uvedeného slúžia aj vyžiadané podklady krajským súdom v Banskej Bystrici od Věznice Plzeň (č. l. 136 a nasl. spisu), ktorá záverom hodnotenia na odsúdeného konštatovala: „účel výkonu trestu u jmenovaného odsouzeného nebyl plněn“ ako aj hodnotenie Ústavu

na výkon trestu odňatia slobody, Banská Bystrica (č. l. 139 a nasl. spisu), ktorý záverom k odsúdenému uviedol, že: „čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie, a preto sa neodporúča odsúdený B. R. podmiennečne prepustiť“.

S poukazom na uvedené nezostáva najvyššiemu súdu nič iné len poukázať na právny záver krajského súdu o nenaplnení materiálnej podmienky na pozitívne rozhodnutie o žiadosti odsúdeného B. R. o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. V tomto smere je odôvodnenie uznesenia krajského súdu úplné, zrozumiteľné, presvedčivé. Preto naň najvyšší súd v celom rozsahu odkazuje a jeho závery si osvojuje.

S poukazom na vyššie uvedené preto rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.